

DARBUKA METHOD

The image displays a musical score for a Darbuka method, consisting of four systems of notation. Each system includes two staves, D1 and D2, with rhythmic notation and performance instructions. The notation is in 4/4 time and features various rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes. Performance instructions include dynamics like *f* (forte) and *p* (piano), and specific techniques such as *D1*, *S*, and *X* (R). The score is divided into two measures per system, with a double bar line separating them. The notation is written in a style that is common in music notation for percussion instruments, using stems and flags to indicate the timing and pitch of the notes.

Mısırlı Ahmet Teknigine Göre Toprak Darbukada Vurus Gösterimleri

Mısırlı Ahmet teknigine göre toprak darbukadaki vuruslar ve hareketler ile bunlardan türemiş ritmik kalıplar hem yaygın geleneksel gösterimlerle, hem de ek tanımlamalar kullanılarak analiz edilmiştir

Vuruslar için iki çizgili vurmali çalgı portesi tercih edilmiş, sağ elle yapılan vuruslarda nota sapları aşağı doğru ve alt çizgi etrafında, sol elle yapılan vuruslarda ise nota sapları yukarı doğru ve üst çizgi etrafında gösterilmiştir. Notasyonda vurusların hangi elle olduğunu

belirtmek amacıyla sag el için R (*right*), sol el için L (*left*) harfleri tercih edilmiştir. Bazı Batı notasyon sembolleri (*glissando* vb.) ve süslemeler için kullanılan işaretler ile kimi zaman farklı vurmali çalgı sembollerinden de (*slap* vb.) faydalanılmıştır. Ana başlık olarak tek bir isimle adlandırılan vurusların varyasyonları söz konusu olduğunda, bu varyasyonlar sırasıyla ana başlığın kısaltılmış sembolü üzerinden numaralandırılmıştır (ör. düm vurusunun varyantları için D1, D2... gibi). Mısırlı Ahmet tekniğine ait vuruslar ve etkili (*effective*) sesleri oluşturan hareketler kolay anlaşılmasına özen gösterilmeye çalışılmış isim, harf ve rakamsal sembollerle açıklanmıştır. Notanın üstünde vurusların adlarını simgeleyen harfler (ör. tek vurusu için T harfi), nasıl çalınacağına dair semboller (ör. kapalı bir vurussa +) ve/veya atfedilen parmak numaraları ile parantez içlerinde hangi elle çalındığı belirtilmiştir.⁵

Küçük düm vurusu

Mısırlı Ahmet tekniğinde, hafif bir bas ses elde etmek amacıyla derinin ortasına sag elde orta (-3- ve yüzük -4-) parmakla vurulan küçük düm vurusu⁶ vardır. Mısırlı Ahmet'in hızlı pasajlarda zaman zaman işaret (2) parmağını da ekleyerek bu parmaklara ayrı ayrı ve ardı ardına bir yürüyüş izlettiği bu vurusu şekil 3'teki gibi küçük d harfi ile (d) sembolize edilmiştir.

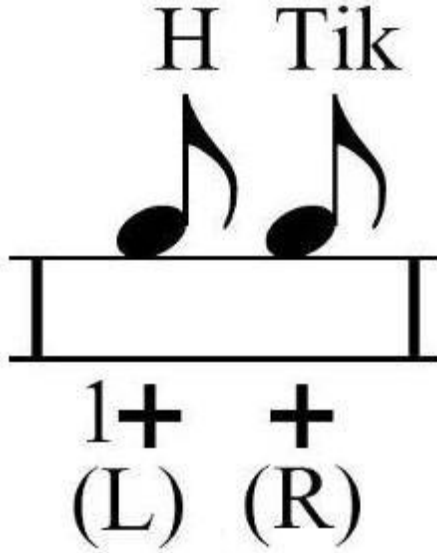
Şekil 1. Küçük düm vurusu

Kapalı tek vurusu

Aynı anda sol eli kapatarak çalındığında da kapalı tek (Tık) olarak + (*close*) sembolü ile gösterilmiştir. Sol eli kapatma işlemi, bakır darbukada sag elde uygulanan ve (H) sembolü ile gösterilen çekiçleme (*hammering*) tekniğinin sol ele uyarlanmış bir benzeridir. Sol el başparmağı (1) diğer parmaklar açık olacak şekilde (veya başparmak haricindeki diğer parmaklar -Hrr: 5432 (L) deriyi kapatarak çalınır. Çekiçlemenin hemen ardından gelen tek vurusu (T1) bu kapatma sayesinde "tik" sesini verir. Şekil 4'te görülen çekiçleme ve tik vuruslarının, sesin tizliği dolayısıyla tek vuruşlarının gösterildiği üst çizginin üstünde gösterilmesi uygun görülmüştür

Sekil 2. Sol el çekiçleme (H) ve sag el kapalı tek (Tik) vurusu

“Re (ra)” vurusları

Tek kombinasyonlarından sol el isaret (T4) ve yüzük (T5)⁷ parmakları ardı ardına bir kere çalındığında çıkan sestir. Hecelemede prozodiye göre “re” ya da “ra” şeklinde degisebilir. Mısırlı Ahmet’in tekniginde en belirgin olarak ortaya koyduğu farkı yansıtır.

“Trr” vurusları

Basarılı darbuka icracılarının ritim depolarında çeşitli vurus teknikleri birikmiştir. Trr vurusları, Mısırlı Ahmet tekniginde hız bakımından yeterliliği en zor, zamanla kazanılan ve bol antrenman gerektiren vuruslardandır. Bu ardıl vuruslar, parmakların, küresel olarak *trill/roll* diye tanımlanan ve Mısırlı Ahmet terminolojisinde “trr” olarak yaygınlaşan, birbirini izleyen yuvarlamalarından meydana gelmektedir. Bu parmak *trilleri* Mısırlı Ahmet tarafından iki elin üç (ve/veya dört) parmak ucunu deri kenarında (ve bazen de ortasında) kullanarak oluşturulmuştur. Bu sayede vuruşların parmaklara paylaştırıldığı ritmik motifler kullanılır. Çalgı icracısı becerisine göre ritmik motif içerisinde hangi parmağını kullanacağını belirleyebilir. Ancak Mısırlı Ahmet tekniginde yaygın olan çalma şekli iki el isaret (2) ve yüzük (4) parmaklarının birbirini takibiyle gerçekleşir. Bu parmaklarla çalınan *trr* darbuka icracısına, arzu ettiği manevraları akıcı bir şekilde gerçekleştirmesini sağlar. Bu becerinin kazanılması sürekli ve etkili temrinle mümkündür (Thomas, 2009: 79). Mısırlı Ahmet tekniginde, iki veya daha fazla tek kombinasyonlarının bir vurus içinde çalınmasıyla genellikle sağ elden başlayıp defalarca çalınarak olgunlaştırılmıştır. Dört zamanlı kompozisyonunun final ritmi örneğinde olduğu gibi, her iki eldeki isaret ve yüzük parmaklarının iç içe geçmesiyle de çalınır. Bu yorum Mısırlı Ahmet’in *triole* şeklindeki kullanımıyla, belirgin olarak ortaya koyduğu bir diğer özelliktir. Bu teknik Galata Ritimhanesi öğrencileri arasında “trr çekmek” olarak yaygınlaşmıştır.

3.1.5. Küçük tokat vurusu

Türedigi tokat vurusu⁹ gibi, notasyonda alt çizgide gösterilen küçük tokat vurusu sağ elin bas ve isaret parmaklarıyla derinin merkezine vuracak şekilde çalınır. Sekil 5’te görülen küçük tokat vurusunu, yukarıda açıklanan tokat vurusundan ayırmak için, küçük s harfi ve küçük x sembolü kullanılmıştır. Fiske de denen bu vurusun, terminolojide fiske (*finger tick*)¹⁰ diye geçen ve bakır darbukada sol elin orta ve yüzük parmakları ile yapılan fiske vurusu ile hiçbir benzerliği yoktur.

Sekil 3. Küçük tokat (fiske) vurusu (s) gösterimi

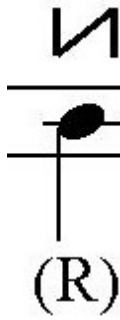

3.1.6. Tıraslama vurusu (*shaving*)¹¹

Sekil 6'da hareketiyle birlikte görülen tıraslama vurusunda, sağ el basparmağı kaldırılıp diğer parmak uçları avuç içine alınır. Basparmak deriye bastırılarak tırnaklar serçe parmaktan yukarı doğru sırayla vurulur. Notasyonda t iki çizginin ortasında üstü çizgili nota ile ve yan yatmış ters Z

ya da ters N harfi (N) ile sembolize edilmiştir.

Sekil 4. Tıraslama vurusu (N)

4. MISIRLI AHMET TEKN_G_N_N_CRA ANAL_Z_

Mısırlı Ahmet önce kültürel mirasını özümseyerek; zaman içerisinde bireysel dinamiklerini de keşfedip içselleştirdiği farklı stilleri yeniden kurgulamış ve kendi ifadesiyle “gelenek” ve “orijinallik” kavramlarının bir arada yoğun olduğu bir tavır oluşturmuştur. Mısırlı Ahmet tekniğinin

icra analizinde mevcut durumu tespit edebilme üzerine odaklanılmıştır. Müziği oluşturan temel

unsurlardan biri olan ritmik doku üzerine yoğunlaşırken icrada standart kalıplar üretmekten ziyade

bu yorum farklılıklarını üslup zenginliği olarak değerlendirmek ve icra analizi ile vücut bulan farklı

ritim cümlelerini desifre etmek gerekmektedir.

4.1. Dört Zamanlı Kompozisyon

4.1.1. Masmudi ritmi

Orta Doğu'nun geleneksel ritimlerinden olan Masmudi (Marshall, 2000), iki temel degiskenden

meydana gelir. Biri, canlı karaktere sahip ve dans müziginde oldukça yaygın olup, diğeri daha yavaş ve ağırbaşlı bir karaktere sahiptir. Bu vuruslar Fas'ın Beriberi kabilesinde oluşturulmuştur.¹²

Günümüz Mısır ve Levant bölgesinde sıkça duyulan Masmudi ritmi, Mısırlı Ahmet'in kompozisyonlarında sekil 7'deki varyasyonlarla icra edilmektedir.

Sekil 5. Masmudi ritmi

mf

f

4.1.2. Hint ritmi

Bu ritimde üç ayrı kombinasyon şekil 8'deki gibi icrada her dört ölçüde bir birbiri üstüne bindirilmek suretiyle ve üçe ayrılan gruplar tarafından yorumlanmaktadır.

Şekil 6. Hint ritmi

Kombinasyon 1

Kombinasyon 2

Kombinasyon 3

mf

mf

mf

4.1.3. Melfuf ritmi

Melfuf ritmi de masmudi ritmi gibi Orta Dogu'nun geleneksel ritimlerindedir (Marshall, 2000:

38). Bu ritim, Arap popüler ve geleneksel halk müzicine özgü hızlı bir ritmik kalıptır. Genel olarak,

2/4'lük ve 4/4'lük canlı danslara eslik eder. Arapça lahana gibi sarmak, sarmalamaktan gelir. Ritmin enerjisi, akıcılığı ve coskusu bu sarmal halindedir. Dolayısıyla, melfuf gibi dans müziği

ölçülerinde ya da popüler ölçülerde sık sık gezinmek icraya belirli bir enerji katar. Sekil 9'daki

Melfuf'un yavas versiyonu vahde₁₃ gibi olmasına ragmen, bu iki ritim tarz ve his bakımından temelde farklıdır. Solo kalıbında olduğu gibi melfufta da asıl ritmik kalıbı düm ve tokat vurusları

olusturmakta, tek vurusları yine gölge vuruslar olarak daha çok metronomu düzene sokmaktadır.

Sekil 7. Melfuf ritmi

4.1.4. Brezilya ritmi

Latin ritimlerine örnek olarak, sekil 10'da yine üç ayrı kombinasyonun her dört ölçüde bir birini

üstüne bindirilerek yorumlanmasıyla olusturulmuş bir ritimdir. Re (ra) vuruslarının *offbeat*'li kullanımlarına bir örnektir. *Offbeat*, zayıf vuruşa gelen vurgusuz nota(lar)dır. Mısırlı Ahmet icrasında da özellikle "re/ra"ların kullanımında kendini belli eden *offbeat*'lerin etkisi dikkat çekmektedir. Mısırlı Ahmet icrasının tekniği algılamada önem teskil eden parmak hareket ve vuruslarının uzun doğaçlamalar ve süslemelerdeki (*ornamentations*) net ve etkili kullanımıyla çoklukla *offbeat*'ler üzerindeki önemi yapılan analizlerde ayrıntılarıyla ortaya konmuştur.¹⁴

Sekil 8. Brezilya ritmi

♩ = 130

Kombinasyon 1

2 2 4
(R) (L) (L)
f

D2 D3
+ +
(R) (L)

Kombinasyon 2

ra T1 T4
3 2
(R) (L)
f

D1
o
(R)

Kombinasyon 3

T1 D1 T4
3 2
(R) (R) (L)
f

4.2. Arap (4/4) Kompozisyon

4.2.1. Kervan ritmi

Çölde develerle seyahatin ağır havasını aktaran bir ritimdir ve sekil 11’de görüldüğü gibi icrada iki partiye ayrılan darbukalar, develerin ayak sesleri misali birbirine zıt vuruslar çalarlar.

Sekil 11. Kervan ritmi

♩ = 72

D1 S
o X
(R) (R)
mf

D1 S
o X
(R) (R)
mf

4.2.2. Diyalog ritimleri 11

_ki gruba ayrılan darbukaların karşılıklı gerçekleştirdiği bir nevi soru-cevap olarak da tekrarlandığı düşünülen diyalog ritimleridir. Bir grup sembolik olarak soruyu sorarken, diğer grup kumbilleyli5 ritminde de çalınan makam ritmi ile kalıp tutmaktadır. Grupların değişimiyle, aynı ritimler kalıp üzerinde değişerek aynen tekrarlanır. Diyalogların her biri Mısırlı Ahmet tekniğinin icraya yansıyan karakteristiklerine örnek teşkil etmektedir. Özel olarak isimlendirilmediğinden numaralandırılmış olup, yalnızca şekil 12a'daki Diyalog 11, Galata Ritimhanesi öğrencileri tarafından *funky* olarak yaygınlaşmıştır.

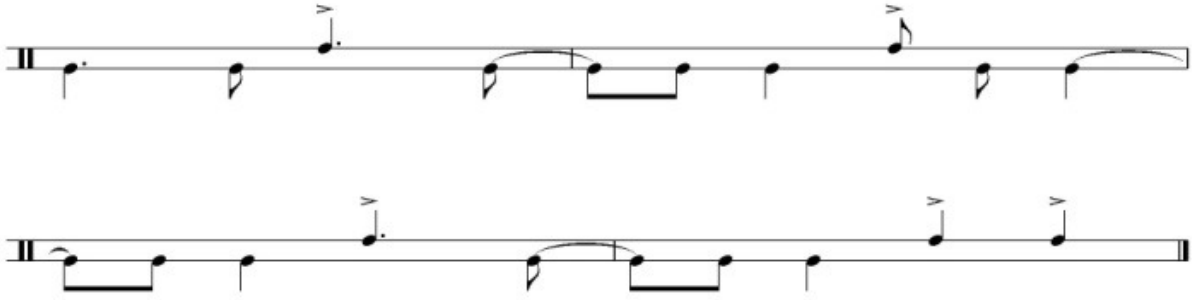
Sekil 12a. Diyalog ritimleri 11(a)

The image displays a musical score for Diyalog ritimleri 11(a), consisting of four systems of notation. Each system represents a different rhythmic pattern or variation. The notation includes drum symbols (D1, S, X) and dynamic markings (f, p). The first system shows a complex rhythmic pattern with triplets and accents, marked with 'f' and 'D1'. The second system shows a simpler pattern with 'p' and 'D1 S'. The third system shows a pattern with 'p' and 'D1 S'. The fourth system shows a pattern with 'f' and 'D1'. The notation is written in a 4/4 time signature and includes various rhythmic values and accents.

Düm vurusları ile birlikte aksanlı tek vuruslarının oluşturduğu vurgulardan ortaya çıkan ritim cümlesi, Mısırlı Ahmet icrasında zaman zaman gözlemlenen dedüksiyon yani tümel ve genel bir

önermeden tikel ve özel bir önerme yapan çıkarımlarına dönüşmüştür. Böylelikle prensipten sonuca geçiş yoluyla tümün bir kısmını kavrayan kavramsal yapısına örnek olarak şekil 12b'deki gibi bir ritimsel motif meydana gelmektedir

Şekil 10 Diyalog ritimleri

4.2.3. Maksım ritmi

Bu ritim dans müziğinin geleneksel karakteristiği olarak, en yaygın Arap ritmik modlarından biridir.

Genellikle 4/4'lük kalıptan oluşur. Kısım sözcüğüyle aynı kökten olup; bölünmüş, kısımlara ayrılmış demektir. Darbukayı bölerek (kapatarak ya da aynı anda farklı yerlerini kullanarak) çalınan

vurgu noktalarının önem teskil ettiği en geleneksel Arap ritimlerinden biridir. Mısır'daki en önemli

ritimlerden biri olmakla beraber, aynı zamanda Tunus'ta da kullanılır.¹⁶ Maksım gibi dans müziği

ölçülerinde ya da popüler ölçülerde sık sık gezinmek, icraya belirgin bir enerji katar. Arap halk

müziği ve popüler müzikteki tarzıyla muhtemelen en çok hatırdaki kalan Arap ritmidir.

Dansçılar

tarafından önemsenen Maksım ritmi Mısırlı Ahmet'in icrası ile şekil 13'teki gibi olup; ikinci vurusun sonundaki tokat vurgusuyla solo kalıbın metronomu, soloların icrasında daha hızlı bir tempodadır. Orkestra toplu halde kalıp atarken, üyeler sırayla bu kalıp üzerine dörder/sekizer ölçülük bireysel sololarını icra ederler.

Şekil 11. Maksım ritmi

4.2.4. Fellahi ritmi

Şekil 14'te görülen fellahi ritmi Mısırlı çiftçiler tarafından oluşturulmuştur.¹⁷ Fellah, toprak işçisi

anlamında olduğundan fellahi de toprak işçilerine ait, 4/4'lük geleneksel bir ritim olarak kabul edilir. Genelde Çukurova bölgesinde yaşayan Arap Alevi halkı, toprak sahibi olması ve toprakla uğraşması nedeniyle böyle adlandırılır. Ritmik motif olarak hızlı Melfuf ritmi ile akrabadır.

4.3. Dokuz Zamanlı Kompozisyon

4.3.1. Intro ritmi

Kompozisyona baslarken, bu ritim toplu olarak duyurulmadan önce, toprak darbukalardan oluşan

Galata Ritimhanesi orkestra üyelerinin önce dört ölçümlük ağır bir roman dans ritmi üzerinde, köylülerin dümbelekleriyle evlerinden çıkıp köy meydanında buluşmasını temsil eden bir doğaçlama örneği gösterilir. 112 metronom temposundaki serbest ve hafif (*p*) icradan sonra

15'teki "giris" ritminde birlesilmektedir.

Sekil 12. Intro ritmi

♩ = 112

The musical score for the Intro ritmi is written in 9/4 time with a tempo of 112. It features a double bass (T4) and a right-hand drum (R). The score includes various rhythmic patterns and trills (Trr) over a series of staves. The piece concludes with a 'Fin.' marking.

4.3.2. Mısırlı Ahmet ritimleri 3

Kompozisyonlarda kullanılan geleneksel ritim kalıplarının dışında kalan isimlendirilmemiş ritimler

Mısırlı Ahmet'in kendi ritimleri olduğundan numaralandırılmıştır. Sekil 16'daki ritim 3, önce vokal

olarak hecelemeler (*konakkol*) şeklinde duyurulduğu haliyle, yani notaların üzerindeki vurgulara

göre icra edilmektedir.

Sekil 12. Mısırlı Ahmet ritimleri

♩ = 120

The musical score for the Mısırlı Ahmet ritimleri is written in 9/4 time with a tempo of 120. It features a double bass (T4) and a right-hand drum (R). The score includes various rhythmic patterns and trills (T4, T5, T1) over a series of staves. The piece concludes with a 'Fin.' marking.

4.3.3. Mısırlı Ahmet ritimleri 6

_kiye ayrılan orkestranın ilk grubu tarafından kalıp cümlesi olarak duyurulmasının üzerine ikinci grubun özellikle “kik”¹⁸ vurusları ve Mısırlı Ahmet icrasında sıklıkla gözlemlenen gruplamalardan dörleme örneğiyle tamamlandığı bir ritimdir ve şekil 17’deki gibi partiler ve gruplar arasında değiştirilerek tekrarlanır.

Sekil 13. Mısırlı Ahmet ritimleri 6

The image shows a musical score for two systems, D1 and D2, in 9/4 time. The top system (D1) features a melody with notes K, T1, T4, and T5, with a glissando effect over T1. The bottom system (D2) features a bass line with notes d, t4, and t5, and a glissando effect over T1. The score includes fingerings (2, 3, 2, 4) and a dynamic marking of *p*. The bottom system also includes a triplet of notes (3) and a four-measure phrase (4).

4.3.4. Solo kalıp ritmi

Mısırlı Ahmet’in özellikle ikinci varyantında “kik”lerle süslediği ve yine orkestra üyeleri tarafından toplu halde çalınan şekil 18’deki kalıp ritminin üzerinde, genellikle dörder ölçülük bireysel sololar sırasıyla duyurulur

Sekil 14. Solo kalıp ritmi

The image shows a musical score for two systems in 9/4 time. The top system features a melody with notes d, t4, and t5, and a glissando effect over T1. The bottom system features a bass line with notes K and t4. The score includes fingerings (2, 4) and a dynamic marking of *p*. The bottom system also includes a triplet of notes (3-4) and a four-measure phrase (4).